

6. Бречко О. Вплив цифрових трансформацій на сферу публічних послуг. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*, № 1, 2024. С. 199-207. URL: <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/download/34/31/112>

ДОБРОЧЕСНЕ ВРЯДУВАННЯ ТА АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ЧИННИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Мік Тарас Богданович

здобувач освітньо-наукової програми доктора філософії за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри публічного управління та адміністрування Національного лісотехнічного університету України.

Забезпечення сталого розвитку в сучасному світі нерозривно пов'язане з якістю публічного управління. В Україні ця залежність закріплена на рівні державної політики: Президент України своїм Указом від 30 вересня 2019 року № 722/2019 підтримав досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР), серед яких одним із ключових пріоритетів визначено подолання бідності [3].

Особливо в умовах сьогодення ця мета набуває нового значення. Країна стикається з викликами повномасштабної військової агресії та одночасного впровадження системних реформ. Стійкість держави безпосередньо залежить від її здатності ефективно використовувати ресурси, забезпечувати соціальну справедливість та формувати культуру доброчесного управління.

Корупція залишається однією з найсерйозніших загроз національній безпеці й ключовою перешкодою на шляху досягнення Цілей сталого розвитку. Зокрема, без належного рівня доброчесності неможливо реалізувати ЦСР 1 – «Подолання

бідності в усіх її формах та всюди». Цей взаємозв'язок між корупцією та соціальною кризою підтверджується численними дослідженнями.

Згідно з даними Світового банку, орієнтовний рівень бідності у 2025 році становить 36,9%, залишаючись на тому ж рівні, що й у 2024 році (37,0%) та значно перевищуючи показники до 2022 року. Посилилася нерівність доходів: коефіцієнт Джині зріс з 0,41 у 2023 році до 0,50 у 2025 році, що свідчить про поглиблення розриву між найбіднішими та найбагатшими домогосподарствами. Рівень безробіття також демонструє негативну динаміку: 13,1% працездатного населення повідомили про втрату роботи у 2025 році порівняно з 11,5% у 2023 році [2].

У світлі зазначених тенденцій стає очевидним, що доброчесне врядування та послідовна антикорупційна політика є не лише формальними вимогами євроінтеграції, а й ключовими чинниками економічної стійкості, соціального добробуту та безпеки держави. Ефективне запобігання корупції забезпечує раціональне використання державних ресурсів, необхідних для соціального захисту і економічного зростання – основних інструментів боротьби з бідністю.

Крім того, антикорупційна політика є важливою складовою безпекової стратегії міжнародних партнерів, зокрема донорів Світового банку, оскільки лише доброчесна держава може бути надійним союзником і ефективним реципієнтом міжнародної допомоги.

Щоб краще зрозуміти природу доброчесного врядування, слід зазначити, що воно передбачає систему цінностей, принципів і процесів, які забезпечують прозоре, підзвітне, ефективне та справедливе управління суспільними справами та ресурсами. Це потребує високих етичних стандартів і нульової толерантності до корупції. Основними принципами є прозорість, підзвітність, верховенство права, участь громадськості та ефективність.

У контексті ЦСР доброчесне врядування є фундаментом для досягнення всіх цілей, оскільки сприяє справедливому розподілу ресурсів і підтримує соціальну стабільність. Водночас корупція в публічному управлінні залишається системним деструктивним чинником, що підриває основи державності, призводить до

фіскальних втрат і зростання державного боргу. Вона створює корупційну ренту, яка перерозподіляє ресурси з публічної сфери на користь приватних інтересів.

До ключових причин поширення корупції належать політична нестабільність, економічна вразливість, низька правова культура та відсутність належної прозорості в управлінні. Особливо небезпечною корупція є в країнах з високим рівнем бідності та нерівності, де громадяни часто вдаються до неформальних практик для задоволення базових потреб.

У соціальній сфері корупція поглиблює бідність та нерівність. Вона призводить до зниження реальних доходів, особливо серед найменш забезпечених верств населення. Розкрадання соціальних фондів ще більше поглиблює цю диспропорцію.

Стан антикорупційної боротьби в Україні регулярно оцінюється на міжнародному рівні. Так, Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI), який щорічно публікує Transparency International, є вагомим індикатором. У 2024 році Україна отримала 35 балів зі 100 можливих, посівши 105 місце серед 180 країн [1].

Таким чином, після зростання на три бали у 2023 році, у 2024 році Україна втратила позиції в антикорупційній боротьбі. Це може свідчити про формальний підхід до реалізації реформ або ж зволікання в їх впровадженні. Подібні рейтинги дозволяють ідентифікувати основні виклики та виступають орієнтиром як для міжнародних донорів, так і для внутрішніх реформаторів.

З огляду на ці індикатори, розуміння природи та механізмів корупції є необхідною умовою для формування ефективної стратегії її подолання. Аналіз форм, причин і наслідків корупційних практик дозволяє визначити пріоритетні напрями вдосконалення державного управління задля досягнення Цілей сталого розвитку.

Важливим кроком на цьому шляху стало створення інституційної антикорупційної архітектури в Україні – НАБУ, САП, НАЗК, ВАКС. Це свідчить про стратегічне прагнення до впровадження доброчесного врядування відповідно

до стандартів ЄС та розуміння інституційної стійкості як основи державної стабільності та незворотності реформ.

Водночас навіть найкращі інституції стикаються з новими викликами в умовах повномасштабної війни. Корупційні ризики стають особливо небезпечними, оскільки здатні підірвати не лише економічну стабільність, а й обороноздатність та гуманітарну безпеку країни.

Зловживання у сфері оборонних закупівель та використання спрощених процедур можуть призводити до завищення цін і порушення логістичної спроможності. Зловживання під час розподілу гуманітарної допомоги або у сфері відбудови житла призводять до того, що внутрішньо переміщені особи, ветерани й люди з інвалідністю залишаються без належної підтримки, що лише поглиблює гуманітарну кризу.

Крім того, корупційні ризики загострюють соціально-економічні дисбаланси. Ринок праці демонструє поглиблення нерівності: у 2025 році безробіття сягнуло 13,1%, при цьому вразливі групи мають менше шансів на працевлаштування. Зарплати зростають переважно у висококваліфікованих секторах, тоді як інші галузі переживають стагнацію. Регіональні дисбаланси також загострюються – західні регіони переповнені, тоді як прифронтові області втрачають інфраструктуру й ресурси.

У цьому контексті прозорість та доброчесність управління є критично важливими для отримання міжнародної фінансової допомоги. Партнери потребують гарантій, що надані ресурси не будуть розкрадені. Антикорупційна політика є ключовим критерієм для залучення інвестицій та підтримки макрофінансової стабільності.

Громадський контроль – фундаментальна складова доброчесного врядування. Ефективна антикорупційна політика має базуватись на системних та превентивних заходах. Особливо важливо забезпечити контроль за цільовим використанням гуманітарних та соціальних фондів, адже дедалі більше домогосподарств, особливо найбільш вразливих, залежать від державної допомоги.

Таким чином, забезпечення незалежності антикорупційних органів та формування культури доброчесності – ключові умови сталого розвитку. Це включає вдосконалення системи захисту викривачів, впровадження антикорупційних механізмів контролю та адаптацію найкращих практик ЄС у сфері запобігання корупції під час використання міжнародної допомоги.

Доброчесне врядування та антикорупційна політика – критично важливі та взаємопов'язані складові сталого розвитку України. Досягнення ЦСР 1 – «Подолання бідності в усіх її формах та всюди» напряду залежить від здатності держави ефективно і прозоро використовувати ресурси.

Високі рівні бідності та нерівності, поглиблені війною, свідчать про необхідність системного запобігання корупції. Тому інтеграція цифрових технологій, посилення інституційної незалежності та впровадження міжнародних стандартів доброчесності не лише внутрішній запит суспільства, а й передумова ефективної євроінтеграції, залучення інвестицій та забезпечення соціальної стабільності. Від цього залежить не лише сьогодення, а й майбутнє України як суверенної, демократичної та економічно стійкої держави.

Список використаних джерел:

1. Індекс сприйняття корупції – 2024: веб-сайт. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnyattya-koruptsiyi-2024/> (дата звернення: 16.10.2025)

2. Опитування «Дослухаючись до громадян України»: веб-сайт. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/brief/listening-to-citizens-of-ukraine-survey> (дата звернення: 16.10.2025)

3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019: веб-сайт. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> (дата звернення: 16.10.2025).